

Управління державним боргом та оптимізацію боргового тягаря в державі неможливо реалізувати без оцінювання аналізу боргової стійкості, яка дає змогу забезпечити об'єктивність інформації та позитивно впливає на якість прийнятих управлінських рішень щодо державного боргу.

Боргову стійкість доцільно розглядати з точки зору такого стану, обсягу і структури заборгованості, який дозволяє країні-позичальнику виконувати поточні та майбутні зобов'язання щодо її обслуговування, і виключає необхідність вдаватися до списання чи реструктуризації заборгованості.

Україна дотримується поміркованої політики управління державним боргом, головною особливістю якої є зниження ризиків запозичень шляхом збільшення термінів і зниження вартості обслуговування.

Серед проблем обтяження борговим тягарем в Україні слід вказати швидке зростання обсягів державного боргу як в абсолютних розмірах, так і відносно ВВП; переважання зовнішньої заборгованості в структурі державного боргу; значні розміри гарантованого державою боргу, що викликає додаткові витрати у зв'язку з неплатоспроможністю позичальників; значну заборгованість перед міжнародними організаціями економічного розвитку та іноземними органами управління, що загрожує економічній безпеці України; нерозвинутість внутрішнього ринку державних цінних паперів, що ускладнює залучення державних позик; відсутність комплексного правового забезпечення щодо формування і управління державним боргом; відсутність досконалого інституційного механізму щодо активного управління державним боргом та ефективного використання залучених коштів.

Чешко С.О.

«Облік і аудит», 4 курс,

Чернігівський державний технологічний університет

Науковий керівник — к.е.н., доцент Петраков Я.В.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У СФЕРІ ПОДАТКУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН

Попри значний природно-ресурсний потенціал та інтенсивний видобуток корисних копалин, рівень податкового навантаження на

підприємства добувної галузі в Україні залишається дуже низьким через обмежене застосування використовуваних у світовій практиці фіскальних інструментів, що є характерним для всіх пострадянських країн [1; 2]. Оцінку основних фіскальних інструментів проведено в розрізі основних фіскальних інструментів (табл. 1).

Таблиця 1

**ОЦІНКА ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ
У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН**

Вид інструменту	Нейтральність	Адміністрування, звітність	Справедливість	Рівномірність розподілу
Рентні податки:				
— ресурсний рентний податок;	+2	-3	+3	+2
— податок на надприбуток	+1	-2	+2	+3
Податки на прибуток:				
— податок на прибуток підприємств	-1	-1	0	-1
— роялті з прибутку;	-1	-1	+1	-2
Податки на випуск:				
— адвалорне роялті;	-2	+1	+3	-3
— специфічне роялті	-3	+2	-3	-3
Спільні з державою проекти:				
— прибуток від участі в капіталі	+3	+3	+1	+2
— відсотки	+2	+1	0	+2

Примітки: шкала рейтингування представлена за шкалою: «+3» — найкраща результативність інструмента; а «-3» — найгірша оцінка. Така оцінка є досить умовною, оскільки застосування кожного з інструментів виходить з конкретно суб'єктивних індивідуальних умов та фіскальних параметрів

Джерело: розроблено автором на основі [3, с. 130].

Порівняльний аналіз ефективності фіскальних інструментів у сфері оподаткування проведено в розрізі ключових критеріїв можливості їх застосування урядом: нейтральності оподаткування; зручності адміністрування та звітності [4, с. 129], справедливості оподаткування та рівномірності розподілу податкового тягаря (запропоновано автором).

У контексті критерію *нейтральності* роялті на обсяг видобутої сировини є найменш ефективним, а рентних податок є кращим за податок на прибуток. Слід зауважити, що обсяг

бюджетних надходжень буде залежати від обраного інструменту та рівня прибутковості проекту.

Витрати держави на адміністрування рентних податків залежать від типу обраних фіскальних інструментів та обсягу необхідної інформації для розкриття. За цим критерієм порівняно менш затратними є роялті на обсягу випуску (не передбачає оцінки витрат і доходів).

За критерієм *справедливості* найбільш цікавими як для держави, так і платників податків є ресурсний рентний податок та адвалорне роялті.

Рівномірність розподілу податкового тягаря вказує на привабливість податку на надприбуток і фіскальних інструментів у спільних проєктах.

Отже, в контексті подальшої трансформації податкової системи України доцільно замінити рентну плату (мобілізацію якої з 2013 призупинено) на ресурсний рентних податок з відповідною модифікацією плати за користування природними ресурсами до форми адвалорного роялті.

Література

1. *Бобылев Ю.Н.* Налогообложение минерально-сырьевого сектора экономики / Ю.Н. Бобылев, М.Ю. Турунцева: Ин-т Гайдара, 2010. — 200 с.

2. *Соколовская А.М.* Теория налогообложения. Продвинутый курс: учебник для магистрантов / И.А. Майбуров, А.М. Соколовская. — М: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. — 591 с.

3. *Mining Royalties. A Global Study of Their Impact on Investors, Government, and Civil Society / James Otto, Craig Andrews, John Tilton et al.* — Washington: The World Bank, 2006. — 298 p.

4. *The Taxation of Petroleum and Minerals: Principles, Problems and Practice / ed. by Philip Daniel, Michael Keen, Charles McPherson.* — New York: IMF — Routledge, 2010. — 454 p.

Юхта О.І.

*«Фінанси та кредит», 4 курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент Кондратюк С.Я.*

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ В КОНТЕКСТІ МАКРОФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ